

ВИДАВНИЧИЙ ДІМ «ІНЖЕК»

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА: КОМПЕТЕНТНІСТЬ І ЕФЕКТИВНІСТЬ РОЗВИТКУ

Монографія

**За заг. редакцією докт. екон. наук,
професора Пономаренка В. С.**

**Харків
ВД «ІНЖЕК»
2013**

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА: КОМПЕТЕНТНІСТЬ І ЕФЕКТИВНІСТЬ РОЗВИТКУ

Монографія

**За заг. редакцією докт. екон. наук,
професора Пономаренка В. С.**

**Харків
ВД «ІНЖЕК»
2013**

УДК 65.290

ББК 658.15

Е 45

Рецензенти: **Пастухова В. В.** – докт. екон. наук, професор, головний науковий співробітник відділу економічних проблем машинобудування Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України;

Наливайко А. П. – докт. екон. наук, професор, зав. кафедри стратегії підприємств ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Рекомендовано до видання рішенням вченої ради Харківського національного економічного університету (протокол № 3 від 05.11.2012 р.)

Авторський колектив: докт. екон. наук, професор *Пономаренко В. С.* – вступ, п. 3.1, висновки; канд. екон. наук, професор *Афанасьєв М. В.* – п. 1.5; канд. екон. наук, доцент *Гонтарева І. В.* – п. 3.2, п. 3.3; канд. екон. наук, доцент *Іпполітова І. Я.* – п. 2.3; канд. екон. наук, доцент *Плоха О. Б.* – п. 1.1; канд. екон. наук, доцент *Селєзньова Г. О.* – п. 1.2; канд. екон. наук, доцент *Боровик М. В.* – п. 1.3; канд. екон. наук, доцент *Тищенко Д. О.* – п. 2.1; викладач *Кулєшова Н. В.* – п. 2.2; викладач *Салашенко Т. І.* – п. 2.4; ст. викладач *Усенко Н. М.* – п. 1.4.

Економіка підприємства: компетентність і ефективність розвитку : монографія / **Е 45** В. С. Пономаренко, М. В. Афанасьєв, І. В. Гонтарева та ін. ; за заг. ред. докт. екон. наук, професора Пономаренка В. С. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2013. – 152 с. Укр. мова

ISBN 978-966-392-407-6

Розглянуто питання розвитку підприємства з використанням компетентнісного підходу, визначено сутність основних категорій. Розроблено механізм формування стратегії компетентної організації в сучасних умовах. Визначено основні компетентності менеджерів різних рівнів підприємства. Застосовано різні економіко-математичні методи для визначення напрямів ефективного розвитку підприємств різних галузей. Наведено теоретичне та методичне забезпечення щодо оцінювання системної ефективності розвитку підприємства.

Рекомендовано для студентів, аспірантів і викладачів економічних спеціальностей.

ББК 658.15

ISBN 978-966-392-407-6

© Колектив авторів, 2013

© ВД «ІНЖЕК», 2013

Зміст

Вступ.....	7
Розділ 1. Функціонування підприємства в сучасних умовах: компетентнісний підхід	9
1.1. Теоретичні основи та життєвий цикл компетентної організації	9
1.2. Формування стратегії компетентної організації в сучасних умовах	23
1.3. Розробка системи управління знаннями на підприємстві в сучасних умовах	37
1.4. Основні компетентності менеджерів та топ-менеджерів у сучасних умовах.....	45
1.5. Особливості організації навчання в компетентній організації.....	53
Розділ 2. Методичне забезпечення щодо визначення напрямів розвитку підприємств у сучасних умовах.....	66
2.1. Визначення напрямку розвитку підприємства за допомогою життєвого циклу базової технології галузі.....	66
2.2. Модель оцінювання впливу чинників макросередовища на діяльність підприємства	73
2.3. Формування показника ресурсоємності виробництва	78
2.4. Визначення можливостей ресурсозбереження на підприємстві	87
Розділ 3. Оцінювання ефективності розвитку підприємства	100
3.1. Теоретичний базис оцінювання ефективності розвитку підприємства	100
3.2. Структура системної ефективності розвитку підприємства.....	107
3.3. Імітаційна модель оцінювання системної ефективності розвитку підприємства	116
Висновки	129
Використана література	131
Додатки	140

Зміст

Вступ.....	7
Розділ 1. Функціонування підприємства в сучасних умовах: компетентнісний підхід	9
1.1. Теоретичні основи та життєвий цикл компетентної організації	9
1.2. Формування стратегії компетентної організації в сучасних умовах	23
1.3. Розробка системи управління знаннями на підприємстві в сучасних умовах	37
1.4. Основні компетентності менеджерів та топ-менеджерів у сучасних умовах.....	45
1.5. Особливості організації навчання в компетентній організації.....	53
Розділ 2. Методичне забезпечення щодо визначення напрямів розвитку підприємств у сучасних умовах	66
2.1. Визначення напрямку розвитку підприємства за допомогою життєвого циклу базової технології галузі	66
2.2. Модель оцінювання впливу чинників макросередовища на діяльність підприємства.....	73
2.3. Формування показника ресурсоемності виробництва	78
2.4. Визначення можливостей ресурсозбереження на підприємстві	87
Розділ 3. Оцінювання ефективності розвитку підприємства	100
3.1. Теоретичний базис оцінювання ефективності розвитку підприємства	100
3.2. Структура системної ефективності розвитку підприємства.....	107
3.3. Імітаційна модель оцінювання системної ефективності розвитку підприємства	116
Висновки	129
Використана література	131
Додатки	140

Вступ

Розвиток економіки України на сучасному етапі зумовлює необхідність застосування нових теоретичних підходів, формування та використання новітнього економічного інструментарію в діяльності підприємств. Економіка підприємства є наукою про ефективність розвитку виробництва, шляхи і методи досягнення підприємством найкращих результатів. У сучасних умовах господарювання вітчизняні підприємства розвиваються в умовах жорсткої конкуренції, що обумовлює формування нових вимог до підприємства, необхідність гнучкого реагування на зміни зовнішнього середовища.

Успіх підприємницької діяльності залежить від впливу багатьох факторів внутрішнього та зовнішнього середовищ підприємства, що надзвичайно мінливі та динамічні. Тому в сучасних умовах для досягнення максимальних результатів, зростання ефективності розвитку та зміцнення ринкових позицій підприємства особливого значення набуває правильність вибору стратегії його діяльності. Під стратегією розуміється довгостроковий план дій, виконання якого повинно найкоротшим шляхом із найменшими витратами привести підприємство до досягнення поставлених цілей. Стратегія може змінюватися на різних етапах життєвого циклу підприємства у зв'язку зі змінами в навколишньому середовищі, досягненням проміжних цілей і під впливом інших обставин. Тому ретельне обґрунтування стратегії розвитку дуже актуальне й має величезне значення для будь-якого підприємства, що здійснює свою діяльність в умовах ринкової економіки.

Розвиток підприємства – це безперервний процес, що починається з моменту його створення і повинен відбуватися протягом усього життєвого циклу. Необхідність змін на підприємстві виникає незалежно від того, якої ідеології розвитку воно дотримується, яка парадигма управління визначає домінанту його функціонування. Однак від того, як будуть здійснюватися ці зміни, залежать не тільки строк існування, а й ефективність розвитку підприємства. Розвиток підприємства в динаміці припускає при оцінюванні ефективності виявлення джерел розвитку, способів установаження напрямку розвитку й методик збереження стабільності та погодженості процесів функціонування й розвитку.

Забезпечення стійкого розвитку підприємства можливе за умови впровадження в практику управління елементів моделювання й оцінювання стійкості до реалізації планів. Високий рівень конкуренції стимулює постійний розвиток підприємства, підвищення якості продукції, що випускається, і наданих послуг, освоєння нових технологій і, головне, змушує шукати шляхи найбільш ефективного використання всіх своїх ресурсів, у тому числі й персоналу. Основним завданням управління персоналом

є своєчасна розробка рішень, що визначають, які людські ресурси й у якій кількості необхідні для досягнення поставлених цілей у кожний конкретний інтервал часу.

Необхідною та пріоритетною складовою управління персоналом є система знань на підприємстві, без якої неможлива поява конкурентних переваг та базових компетентностей. Ідея компетентнісного підходу – одна з відповідей на запит результату освіти, який може розглядатися як вихід із проблемної ситуації підприємств у сучасних умовах. Велика увага до проблеми компетентнісного підходу приділена вітчизняними та зарубіжними вченими, однак проблема ефективного розвитку підприємств на базі компетентнісного підходу в сучасних умовах розглянута не повною мірою.

Метою дослідження у монографії є визначення теоретичних основ та методичного забезпечення щодо ефективного розвитку компетентної організації в сучасних умовах. Об'єктом дослідження є економіка підприємства. Предметом дослідження – процес ефективного розвитку підприємства на основі компетентнісного підходу в сучасних умовах.